

μέρος τοῦ σύμπαντος. ἓνα μέλος τοῦ σύμπαντος, καὶ μέσα του ὑπάρχει ἡ ἀπόλυτη φύση, ἡ ἀναλογία μετὰ τὸ σύνολο. Κ' ἔτσι τὸ κορμὶ αὐτὸ συγκεντρώνει μέσα του τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴ τῆς φύσης, τὸ κορμὶ τῆς πλάσης. Ἡ φύση γιὰ τὸν ποιητὴ τοῦ Ἀλαφροδοκιωτοῦ εἶναι δουλεύτρα του, ποὺ τοῦ συγκομίζει τὴν ἰδέα, καὶ ἡ ψυχὴ του ἀναδίνει τὴ φύση πλέρια. Εἶναι ἐκδηλωτικὸς τοῦ ἑαυτοῦ του. Προφητικὰ ἀναπαράσταται τὴ φύση, καὶ μᾶς δίνει ἔτσι μεγαλόχαρο τὸν ἑαυτὸ του. Ἡ φωνὴ του ἔχει ἀπλὴ τὴν ἐνότητά στοὺς σύνολο τοῦ ἔργου, καὶ εἶναι τραγοῦδι ποὺ κυκλῶνει τὴ φύση. Εἶναι πραγματικότητά ἢ ποιήσῃ του, καὶ τὰ ἀδιαχώρητα σύμβολα ἀπὸ κάθε ὑψηλὴ ποιήσῃ στέκουν σὶν « Ἀλαφροδοκιωτοῦ » ἀρχὸς καὶ ἀξιώματα. Καὶ ἔτσι μᾶς συγκινεῖ ἐξωχριστὰ καὶ πολυέκφραστα τὸ ποιητικὸ αἶσθημα σὶν ἔργο αὐτοῦ, ὅπου τὸ σύμβολο εἶναι φαινόμενο, ὑπαρξὴ ἰδέα καὶ ἐνέργεια τοῦ νοῦ. Ἐρχόμαστε σὶν σύμβολό του, ἀφοῦ πρῶτα περῶσμε τὴν ἀνατιμῶστασιν εἰκόνας, ποὺ μᾶς στέκει ἀφορμὴ νὰ σηκῶσμε τὴν ψυχὴ σὶν θάμασμα. Εἶπα πῶς ἡ ποιήσῃ του εἶναι πραγματικότητά, γιὰτὶ πιστεύω σὶν ἀλήθεια τοῦ ἔτι κάθε ὑψηλὴ ποιήσῃ εἶναι πραγματικότητά ἀπόλυτη. Καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐσχύνεται ἡ πραγματικότητά, καὶ σὶς πλέον ἀσύλληπτες ποιητικῆς ἔκφρασης, καὶ περισσότερο : Ἡ ποιήσῃ δὲ διαφεύγει ποτὲ τὸ πραγματικὸ, γιὰτὶ καὶ πάντα οἱ αἰώνιοι κύκλοι τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς συνορίζονται μετὰ τὴν πραγματικότητά μας, καὶ γιὰτὶ πάντα τὸ φανταστικὸ δὲν ξεπερνᾷ τὰ σύνορα τοῦ πραγματικῶ κόσμου. Καὶ τὸ ἰδεατὸ κίνημα τοῦ πνευματικῶ μας δειρῶν εἶναι ἓνα ἀποτύπωμα πραγματικότητος σὶν κορμὶ μας. Ἡ φύση μας εἶναι ἡ φύση, καὶ ἡ πραγματικότητά μας δὲ συγχίζεται ποτὲ μετὰ τὸ ἀνύπαρξτο.

Βρίσκω μέσα σὶν ἔργο τοῦ « Ἀλαφροδοκιωτοῦ » ἐξαιρετικὰ πλεγμένα τὰ δῶρα τοῦ ποιητικῶ κάλλους, γιὰτὶ μοῦ ἀναφαίνεται τὸ τραγοῦδι του ὑψηλὸ καὶ μετὰ τὴν ἰσοδύναμὸς του ἰδιότητες στέρεα μαθηματικὸ σὶν ὁμορφιά του. Δὲν περιτενεῖ οὔτε γραμμὴ σὶν « Ἀλαφροδοκιωτοῦ ». οὔτε στροφὴ δείχεται παραμλημένη ἀπὸ τὸν τεχνίτη. Ἐδῶ εἶναι στέρωμα ναῶν σὶν φύση. Εἶναι ὁ κόσμος του ποικίλος, μὰ συνταγισμένος σ' ἓνα στερωμα ὁμοια,

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Ἡ ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*

Ἡ τελευταία ἀρχὴ νὰ γένεται πὶν νευρικὴ καὶ πὶν παράξενη. Αὐτὸ τὸ πρωτοκισθάνθηκε ἡ πλάτη τῆς ἀρρηνῆς τῆς πλύστρας. Κ' ἡ ἰδέα ἢ Μαριῶ τόβλεπε πῶς ἀλλάζε, ἤθερε μάλιστα καὶ τὸ λόγο τῆς παρξενῆς τῆς, μὲν τὴν ἀφορμὴ αὐτοῦ τοῦ λόγου δὲν μποροῦσε νὰ ἐξηγήσῃ. Τὸν πλοχία τῆς Καρρρωτιῆς σχεδὸν τὸν ἔχει ξεχασμένο. Πάνε δὺ χρόνια ποὺ ἄφισε τὸ καστρο καὶ πάει νὰ κυνηγήσῃ πάλι σὶν βουνα φουδοκίου. Ἀπὸ τότες ἀλλάξε ἢ Μαριῶ δὺ τρεῖς, μὰ ἔλοι τους ἔκοψαν ἀξαρρα σελτῶρα καὶ κῆρα, σὰ νὰ μὴν ἔδρρκεν σ' αὐτὴ ἐκείνο ποὺ ζητοῦσαν' καὶ αὐτὴ ἔχει συνθῆσει σὶν ἀγάπη, ἔχει μᾶλλε σὶς γλυκῆς τῆς παραξῆς καὶ σὶν γλυκότερα ὄνειρα. Χωρὶς αὐτὰ ἢ ζωὴ δὲν

* Ἡ ἀρχὴ του σὶν 326 φύλλο.

ὄστε ἀπὸ τὸ θεμέλιο ὡς μετὰ τὴ γραμμὴ ποὺ χάνεται σὶν διάστημα γιὰ τὸ ἀιδερόγραμμὸ τῆς κίνημα, νὰ μὴν ὑπάρχει χώρισμα κανένα, κανένα χᾶσμα. Ὅλα εἶναι χᾶσμα ζωῆς.

Ὁ, τι σημειῶνω ἐδῶ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἀγ γέλου Σικελιανοῦ δὲν εἶναι κριτικὴ ποὺ θὰ δώσῃ στοὺς ἄλλους τὸ κλειδί, γιὰ ν' ἀνοίξουν τὴ χροσόδουρα ἐνὸς τόσον ἀνοιχτοῦ μυστικοῦ! Τὸ ἔργο πιστεύω πῶς θὰ φέρῃ τὴν ὁμορφιά ποὺ κλείνει μέσα του ἀνάμεσὸ μας ὑψηλονότη, καὶ κανεὶς μας δὲ θὰ μείνῃ ὄξω ἀργονότητος, καὶ δὲ θὰ προφτάσῃ νὰ εἰπῃ: « Ἐδδλογημένος ὁ Ἐρχόμενος! » Καὶ πιστεύω πῶς ὄλοι μας θὰ χαιρετήσμε τὸν ποιητὴ τοῦ « Ἀλαφροδοκιωτοῦ » καὶ τῶν « Ἰονικῶν Ραρρρωδιῶν » μὰ κορυφὴ ἔξωρη, ποὺ μᾶς φέρει τὸ μεγάλο Ἑλληνικὸ τραγοῦδι, ὅπου μέσα του θαμαστὰ ἠχολογᾷ ἢ Ἑλληνικὴ ψυχὴ. Ὁ ποιητὴς εἶναι τόσο νέος! Καὶ νὰ ποὺ μᾶς δίνει σὶν ἔργο, σὶν εἰκοσιτέσσερά του χρόνια τὸν « ΣΚΟΠΙΟΝ ».

ΣΠ.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Τῶρα τελευταία ἔπειτα σὶν χεῖρα μας ἓνα διάταγμα τοῦ Ὑπουργεῖου τῆς Παιδείας ποὺ ἀξίζει νὰ προκαλέσῃ τὴ κοινὴ προσηχία, γιὰτὶ εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα δικαίγματα ποὺ χαρακτηρίζουνα βαθιὰ τὸ στενὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, μᾶς ἐποχῆς μεταβητικῆς, ἀνήσυχης, γισματῆς προλήψης, ὅπου κ' οἱ πὶν φτωχῆς ἰδέες βρίσκουνα βουὰ ἐπιτόδια σὶν κανονικὴ ἐξελίξῃ τους. Ἄν ἀπορρρῶσμε νὰ κάνομε ἰθαίτερο λόγο γιὰ τὸ διάταγμα αὐτὸ εἶναι γιὰτὶ θέλομε νὰ πληροφορηθῶμε ἂν κ' ἢ κοινωνία μας ὄσο κ' ἀβρίσκειται πῶς—συμμερίζεται τὴς Μεσαιωνικῆς ἰδέας τοῦ Ὑπουργεῖου, καὶ νὰ δείξουμε σὶν ποῖο σημεῖο ἔχει φτᾷει ἢ γλωσσικὴ ἐμπάθεια καὶ τί μέσα μεταχειρίζεται ἢ ἐπίσημη πολιτεία γιὰ νὰ πῆξῃ τὸν ἀγιο σπῶρο τῆς γλωσσικῆς ἀναγέννησης, ποὺ θὰ μᾶς φέρῃ μᾶλλε μετὰ τὴν γερὴ ἐθνικὴ ἐκπαίδεψῃ καὶ τὴ γενναία φιλολογικὴ ἀντίσῃ σὶν ἀτυχῆ αὐτὴ γῆς ποὺ τανὲ καίει ἢ ἄλλας τοῦ σκολαστικισμοῦ καὶ τοῦ ρουσφετιοῦ. Τὸ διάταγμα αὐτὸ ποὺ ἔχει ἡμερομηνία 3 τοῦ Ὀκτωβρῆ 1908 λέει τὰκόλουθα : « Εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης

Ἐκπαίδεψης καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ τοιούτους ἐπιβάλλεται πειθαρχικὴ ποιή ἂν δεκνῶσσι τάσιν, ὀπωσῶσσι (!!!) ἐξωτερικευμένην κατὰ τῆς προσιδιαζούσης εἰς τε τὰ σχολεῖα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτῶν Ἑλληνικῆς γλώσσης. »

Ἐχομε λοιπὸν τάσῃ ἐξωτερικευμένη ὀπωσῶσσι—τί λύσσα, τί κακία κρύβει κείνο τὸ ὀπωσῶσσι, τὸ δουλικὸ, τὸ ἀνάξιο κράτους πολιτισμένου—καὶ γλώσσα ποὺ προσιδιαζει μόνον στοὺς δασκάλους κ' ἔχει καὶ στοὺς ἄλλους ἀθρώπους ! Ἄλλὰ πῶς ἐξωτερικεύεται παρακαλοῦμε ἢ περιφρημῃ αὐτὴ τάσῃ; Ἄν ἓνας δάσκαλος μιλάει ἀπλὰ καὶ φυσικά, ὅπως ὄλοι οἱ ἀθρώποι, ἢ γράφει στοὺς φίλους του ἢ στοὺς συγγενῆδες του γράμματα σὶν φυσικὴ γλώσσῃ, αὐτὸ εἶναι βέβηκα τάσῃ ὀπωσῶσσι ἐξωτερικευμένη. Πρέπει λοιπὸν νὰ τιμωρηθῃ αὐτὸς ὁ δασκάλος; Τὸ διάταγμα μετὰ τὴν περιεργῃ λογικῆ του λέει καὶ. Φκντασῶσσι τῶρα τὴ θέσῃ τῶν κακομοιρηθῶν τῶ δασκάλων ὑστερῆς ἀπὸ τὸ ἀλλόκοτο αὐτὸ διάταγμα. Δὲ θὰ μποροῦνε πῶς οὔτε νὰ μιλήσουνα σὰν ὄλοι οἱ ἀθρώποι, παρὰ ὑποχρεῶνουνται νὰ μιλοῦνε σὰν τὸ Λογιώτατο τῆς Βαβυλωνίας, γιὰτὶ ἀλλοιῶστικα, ἐξωτερικεύουνα τάσῃ κ' ἀλλοιῶσμοῦ τους.

Ἄλλὰ ἢ μᾶς ποῖνε πῶς τὸ διάταγμα ἰδὲ ζητᾷ νὰ κανοῖσῃ στοὺς δασκάλους πῶς θὰ μιλοῦνε, παρὰ μόνον νὰ τοὺς ἐμπειδῆσῃ νὰ βγᾷσουνα βιβλία σὶν Δημοτικῆ. Περιεργῃ ἀλήθεια λογικῆ αὐτὴ ! Ἄμα βγᾷσῃ βιβλία σὶν Δημοτικῆ, δείχουνα τάσῃ κατὰ τῆς καθαρεύουσας, ποὺ νὰ μὴ μᾶς βρεκαθῆ, μὰ ἔμα ἰμένα μᾶς κᾶνει τὸ κῆρι νὰ βγᾷσῃ τὰ βιβλία μου σὶν Γαλλικῆ ἢ σὶν Κινεζικῆ ἀκόμα, μπορεῖς νὰ μοῦ ζητήσῃς γι' αὐτὸ λόγο καὶ νὰ μοῦ πῆς « Σοῦ ἀπαγορεύω νὰ γράφῃς σὶν ἄλλη γλώσσῃ παρὰ σὶν καθαρεύουσας ». Τι θὰ πῆ τάσῃ κατὰ τῆς προσιδιαζούσης κλπ.; Ἡμπορῶ ἔγω νὰ ἔχω τάσῃ κατὰ τῆς καθαρεύουσας, ὅσο σέβουμαι ὄμως αὐτὴ τὴ γλώσσῃ, ἐκεῖ ποὺ πρέπει νὰ τῆνὲ σεβαστῶ, δηλαδή σὶν ὑπερρρῃ μου, κανεὶς δὲν ἔχει νὰ μοῦ εἰπῇ τίποτις. Ἄλλοιῶστικα ἔς κοπιασῃ ἢ Πολιτεία νὰ ὄρρῃ στοὺς ὑπαλλήλους τῆς καὶ πῶς πρέπει νὰ ντύουναται, σὶν ποῖο ξενοδοχεῖο νὰ τῶνε, σὶν ποῖο θέατρο νὰ συχᾷσουνα, ποῖο ἄθος νὰ προτιμοῦνε, σὶν ποῖα μουσικῆ νὰ φραστειοῦνα κ' ἔσως... ποῖα γυναίκα νὰ ἐπιλέξουνα ἔμα θέλομε νὰ παντρευθῶνε. Γιὰτὶ ἔχει; Ὅπως βρέθηκε σὶν ἔργῳ; νὰ κανοῖσῃ τὴ γλώσσῃ τῶ δασκάλων, ἔτσι αὐρῖο θὰ

ἔχει καμὰ χᾶρη, ἀπομένει μοναχὰ μᾶς τῶρα ἀδιάκοπη, μονότονη καὶ πληγτικῆ, ἓνα σκῶσιμο ἀτελειῶτο σὶν πλέξιμο καὶ σὶν ράψιμο, ἔμα ἀποκῆμα τῶν χειρῶν, ὄχι μᾶλλον τῶν ματιῶν, ποὺ κ' αὐτὸς ὁ ὄπιος δὲν ἔρχεται νὰ τὰ ξεκουρῶσῃ πᾶ μετὰ τὰ πῶρα ὄνειρατα. Δίχως αὐτὰ εἶν' ἀδύνατο ἢ Μαριῶ νὰ ζῆσῃ δὲ φταῖν αὐτὴ, φταῖνε τὰ μάτια κάτω ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ καρσὶ κ' τὸ βελούχι, ποὺ τὴ συνήθισαν ἀπὸ μᾶς φορὰ νὰ πέφτουνα ἔλ' ἀπάνω τῆς, νὰ τὴν κυνηγῶν ἀδιάκριτα, σὰ νὰ θέλαν νὰ τὴ φᾶνε. Καὶ τῶρα αὐτὰ τὰ μάτια ἔρχουνα νὰ τὴν ἀνῶσῃ ἢ τυχῆ. Μὰ ἔμα ἔμα αὐτὴ τὴν ἡσυχίαν μισεῖ ἢ Μαριῶ, αὐτὴ ἢ ἡσυχίαν τὴν κᾶνει ὄλοένα πὶν νευρικῆ καὶ πὶν παρξενῆ κ' ἀγάλια ἀγάλια ἀρχίζει νὰ ζῆσῃ τὴν ἀφορμὴ τῆς. Ὅσο κ' ἂν γέλασῃ ἀκόμα ἢ καθέρρρῃς τὰ δικά μας μάτια, ὄταν οἱ ζαρωματῆς παρξπληθῶνουν σὶν πρόσωπο, δὲν μποροῦν νὰ κρυφτοῦν πλῆς ἀπ' τὰ ζῆνα μάτια μετὰ τὸ κοιναῖδι. Κι αὐτὸ τὸ δῶλο τί νὰ πρωτοκᾶμῃ ! Σὶν κοντινὸ χαλάει τὰ δόντια μοναχὰ. Καὶ σὶν Μαριῶ πῆγῃ καὶ διαλέξῃ νὰ κουφλιάσῃ τὰ δὺ μ' ἔρρρῃς. Στὴ συμφρᾶ ὁ δοντογιατρῆς μποροῦσε μόνον νὰ βοηθήσῃ. Δοντογιατροὶ τὴν ἔχουνα πῆρρρῃς σὶν τὴν πόλη κοντὰ σὶν ποταμὸ, μὰ παίρρρῃς ἀριθμὰ πολλὸ,

ἔχοσε ἢ Μαριῶ. Δεκαῖρια καὶ παραπάνω. Κι αὐτὴ ἢ δῶστυχῆ μᾶλλε κ' ἀκονομαίει τὴς δεκαῖρες γιὰ τὴν ὄνα, ποὺ θέλουνα τὰ μαλλιά, ποὺ ἀρχῶσῃ κ' αὐτὰ νὰ πέφτουνα λῶδα μετὰ τὴν χτένισμα. Ναχουνα κανε χᾶσμα. Καὶ νᾶναι δεικνῶσῃ νὰ βλεπῆ ὄλημερῆς μπροστὰ τῆς τὰ μαλλιά τῆς; Κούλας. Σκορᾷ σὶν καρδιά τῆς εἶναι ἢ ὁμορφιά τῆς ἀδερρρῆς, τὰ μάγουλα τὰ θρορρῃς ἀκόμα. τὰ στήθεα τὰ γισμάτα! Πῆρρῃς τὸ μάτι σὶν δικά τῆς κ' ἢ καρδιά φραγίεται σὶν μέσῃ.

Ἀπελπισία, ἀτελεισῃς. Τόσο ἦταν τῶσῃς λοιπὸν, τόσο ἦταν ὄλο τὸ παιγνίδι. Γάλλοκοπο, τὸ μακρινὸ, ἀτελεισῃμένο κωνήγῃμα μᾶς τῆς καλλίτερας, μᾶς μερῆς μετὰ μᾶς ἀπολαμπῆς ἡλίου, μᾶς γωνιάς ζεστῆς καὶ χορτασμένης ἦταν γισμένο νᾶχη αὐτὸ τὸ ὄλιβερό κ' ἀδῶσῃ τέλο. Ἡ δῶστυχῆ μετὰ τὸ ἀνιβάσῃσῃ καὶ τὴν ἀύποκονῃ τῆς δὲν ἀπλώνουνα λοιπὸν μοναχὰ σ' ἓνα πῶρα μακρινὸ, δὲ χᾶνονται καὶ δὲ σβῶνουν σὶν ἀλησμονία, μὰ ἀνοῖγῃται πῆρρῃς, τὸ ἴδιο ἔμα καὶ μαρρρῃς, τὸ ἴδιο ρεζικυκλιῶσῃ καὶ πεινασῃμένο κ' τρυπτορρῃς, τραβᾷ τὸ δρόμο τους κ' ἔμπρῳ, ἓνα μακρὸ, ἀπῶστο, ἔμα δρόμο; Ἀπελπισία, ἀτελεισῃς.

βρεθῆ ἄλλος ὑπουργός νά τοῦς κανονίσῃ τὸ χρῶμα τοῦ λαϊμοδέτη τους ἢ τὸ ὄψος τῶν τακουινῶν τους! Ἡ τάση, πού λέει τὸ διάταγμα, εἶναι ζήτημα συνειδήσεως καὶ μὲ τὸ νὰ θέλει ἡ πολιτεία νὰ μῆ στή συνείδηση τοῦ ἄλλου, αὐτό, μὰ τὸ Θεό, δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἀνεχτό σὲ σημερινὸ πολιτισμό, αὐτὸ εἶναι κλωτσιὰ κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ γυρίσμα δὲν ξέρουμε πόσους αἰῶνες πίσω στὸ σκοτάδι τοῦ Μεσαίωνα. Τὸ ζήτημα τοῦ ποιά γλώσσα θὰ μιλήσω ἢ θὰ γράψω ἐγὼ ἀτομικῶς - μὰ πού στήν ὑπερσία μου μεταχειρίζομαι τὴν ἐπίσημη γλώσσα - εἶναι ζήτημα γούστου, εἶναι ζήτημα αἰσθητικῆς, καὶ τὸ νὰ βελτίωσις περιορισμοὺς σὲ γούστο μου ἀπάνω, γκατὶ ἔτυχε νὰ σὲ δουλεύω, εἶναι σὰ νὰ μοῦ ἀρνεῖσαι τὸν ἀθροισμὸ μου. Γιατί καὶ τὸ Σύνταγμα μπορεῖ νὰ μὴ μοῦ ἀρέσῃ, δὲ θὰ πῆ ἔμωσ πὼς εἶμαι ἀντισυνταγματικὸς καὶ πὼς πρέπει νὰ βάλῃ ἀπάνω μου τὸ χέρι τοῦ δ' εἰσαγγελίας, μὰ πού δὲν παραβαίνω καμιά συνταγματικὴ διατάξη.

*

Μὰ ἂν εἶναι τόσο βαρὺ ἔγκλημα νὰ γράψῃ κανεὶς τὴ Δημοτικὴ, τότε γιατί νὰ παγορευθῆ μόνο στοὺς δασκάλους νὰ τὴν γράφουν κι ὄχι σὲ κάθε ὑπάλληλο τοῦ κράτους; Γιατί λ. χ. ἀπαγορεύεται σὲ δάσκαλο, κ' ἐπιτρέπεται σὲ τὴν Καρκαβίτσα, σὲ Νιρβάνκ, σὲ τὸν Παλαμά, σὲ Ν. Χατζηδάκη, ὅλους ὑπάλληλους τοῦ Κράτους; Ἡ νὰ παγορευθῆ σὲ ὅλους ἢ σὲ κανέναν, αὐτὸ φωνάζει ἡ στοιχειώδης λογικὴ. Καὶ μὰζὶ μὲ αὐτοὺς νὰ διαλυθῇ κ' ἡ Λαογραφικὴ ἑταιρεία τοῦ Πολίτη, ἡ Γλωσσικὴ ἑταιρεία τοῦ Γ. Χατζηδάκη καὶ νὰ καταδιωχτοῦνε ὁ Πολίτης, ὁ Λάμπρος, ὁ Σακελλαρόπουλος πού ὡς εἰσηγητὴς φιλολογικοῦ διαγωνισμοῦ βραβεύσανε ἔργα γραμμένα στὴ δημοτικὴ, γιατί αὐτὸ πᾶ εἶναι κ' ἂν εἶναι τάση! Ὡστόσο ὅσο κι ἂν κουρευιόσθη τὸ Σύνταγμα δὲν ἔπαψε νομιζόμε νῆχρ ἐφαρμογῇ τὸ 14 ἄρθρο τοῦ πού λέει πὼς καστός - σὲ ἕνα στος περιλαμβανόνται ὑποθέτομε κ' οἱ δασκάλους καὶ κάθε ὑπάλληλος - δικαιοῦται νὰ ἐκθέτῃ τὰ διανοήματά του ἐλεύθερα. Βάλτε ἀπέναντι σὲ τὸ ἄρθρο αὐτὸ τὸ περίφημο διάταγμα πού ἀπαγορεύει τὴν τάση, καὶ πέστε μας σὲ Θεό σας, ἔχουμε σύνταγμα, στήν Ἑλλάδα τοῦ Γεωργίου βρισκόμαστε ἢ στήν Τεχεράνη τοῦ Σάχη - δὲ λέμε στήν Τουρκία γιατί αὐτὴ φαίνεται πὼς ἀνιῆθη κάμποσ σκαλοπάτια παραπάνω ἀπὸ ἔμας.

Μὰ τὸ περίφημο διάταγμα πού θὰ σημειώσῃ ἐποχὴ στὰ χρονικά τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας δὲν εἶναι μόνο ἀντίθετο πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἀλλ' ἐναντίο καὶ πρὸς τὴ θέληση τῆς Βουλῆς. Ἐχει πολλὲς ἀμαρτίες ἡ Βουλὴ αὐτὴ στὴ ράχη τῆς, κ' ἡ συζήτησις πού γίνετο στὴ Βουλὴ γιὰ τὴν ἔδρα τοῦ Ψυχάρη θάποσειν ἀπὸ τὰ μελανώτερὰ στίγματα αὐτῆς τῆς περιόδου, μὰ ὡς τόσο, δταν ὁ Καβαλιεράτος πρότεινε τὸ περίφημο νομοσχέδιό του νὰ πύεται καθεὶς ἐπάλληλος - πολὺ λογικὰ, πολὺ λογικώτερα ἀπὸ τὸ Διάταγμα - ἔμα γράψῃ τὴ Δημοτικὴ, ὅλη ἡ Βουλὴ σηκώθηκε σὲ πόδι καὶ μὲ γέλοια ὑποδέχθηκε τὴν περίεργη πρόταση. Τότε ἀστράψε ἡ ἐξουπνῆξις τοῦ Παναγιωτόπουλου. Ἡ πρότασις ὄχι νόμος δὲ γίνετο, μὰ οὔτε σὲ συζήτησις ἤρθε, πού σημαίνει πὼς ἡ Βουλὴ αὐτὴ, μὲ ὅλο τὸ ἀντιπροσωπευτικὸ τῆς πνεύμα, δὲν τόλμησε νὰ φτάσῃ σὲ αὐτὸ τὸ σημείο, νὰ ἐγκαθιδρύσῃ δηλαδὴ ἐπίσημη λογοκρισία. Κι ὅμως ἔρχεται τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας καὶ μὲ λαθροχειοικὸ τρόπο, χωρὶς νὰ πάρῃ κανεὶς μισοῦδι, σοῦ καθίζει ἕνα διάταγμα πού εἶναι ἄλλο καὶ λογοκρισία καὶ πού μυρίζει Μεσαιωνικὴ μούχλα ἀπὸ μίλια, καὶ κληγάζει μὲ τὸ ντουφέκι τὸν κκοροϊζικὸ τὸ δάσκαλο, ὄχι γιὰ νὰ ἰδῇ ἂν κληγὴ τὴ δουλειὰ του, ὄχι ἄ μεταχειρίζεται σὲ σκολεῖο καὶ στὰ παιδιὰ τὴν ἐπίσημη γλώσσα, πού θέλοντας καὶ μὴ, αὐτὴ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ διδάξῃ, παρὰ πὼς μίλησε σ' ἕνα φίλο του, πὼς ἔγραψε σ' ἕνα συγγενῆ του, σὲ τί γλώσσα ἔγραψε ἕνα ποίημα, ἕνα δῶμα, ἕνα ρομάντσο, ἕνα δράμα. Μὰ ἂν εἶναι ἔτσι, τότε πᾶ δὲν εἶναι ὑπουργεῖο αὐτό, εἶναι κάτι παραπάνω κ' ἀπὸ Βουλὴ κ' ἀπὸ Βασιλιά κ' ἀπὸ Σύνταγμα, ἀφοῦ μπορεῖ καὶ τοὺς κουρευιόσθη ὅλους, ἀφοῦ μπορεῖ καὶ νομοθετεῖ τοῦ κεφαλιοῦ του, ἀντίθετα πρὸς τὴ θέληση τῆς Βουλῆς.

ἴσως νᾶχουμε σὲ Ὑπουργεῖο τὴν Ἰδέα πὼς τί τὴν θέλουμε οἱ δασκάλους τὴ Δημοτικὴ, μὰ πού εἶναι Δασκάλους. Φαντάζονται δηλαδὴ τοὺς δασκάλους ὅλους πέρα πέρα σχολαστικούς, πινυμένους στὴ γραμματικὴ, στὴ μούχλα, δίχως Ἰδέα ἀπὸ Ποίηση, Δράμα, Μουσικὴ. Δὲν πῆρνε φαίνεται ἄκομα μυροῦδιὰ πὼς μὲ τὴν πνοὴ πού σκόρπισε καὶ σκορπίζει ὀλημερίς ἡ Ἰδέα τῆς Γλωσσικῆς Ἀναμόρφωσης, κάποιος ἀγέρας φύσηξε καὶ μέσα στοὺς σκοτεινοὺς τοίχους τῶ σκολειῶν, καὶ πὼς καὶ μεταξὺ στοῦ δασκάλους μποροῦνε νὰ βρεθοῦνε σήμερα καὶ μυαλὰ φωτισμένα πού ἔχουνε ὅλη τὴ δύαμη

καὶ τὴν ὄρεξη νὰ δουλέψουνε γιὰ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ Λόγου. Θέλει τὸ Ὑπουργεῖο νὰ πνίξῃ τὴν ἐνεργητικὴ αὐτὴ ὄρεξη τῶ φωτισμένων δασκάλων; Νομίζει πὼς πλεονάζουνε τόσο στὴ χώρα μας οἱ τεχνίτες τοῦ λόγου γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ τὴ συντρομὴ τῶ δασκάλων; Ἐνα καλὸ κοντύλι, ἀδιάφορο ἂν σὲ χέρι δασκάλου ἢ ἄλλου, εἶναι περιουσία ἐθνικὴ, εἶναι ἄνθος ἐκλεχτό πού ἄλλοῦ δὲν ξέρουμε μὲ τί τρόπο νὰ τὸ περιποιηθοῦνε γιὰ νᾶνθῆσι, ἐνῶ ἐδῶ οἱ ἐξυπνοὶ κοιτάζουμε πὼς νὰ τὸ ξεράνομε τὸ γληγορώτερο.

*

Τρεῖς μῆνες πέρασαν ἀπὸ τὴ μέρα πού βγήκε τὸ μοναδικὸ αὐτὸ διάταγμα. Τρεῖς βλακάρου μῆνες κ' ἔμωσ πουθενὰ δὲν ἀκούσαμε οὔτε μιὰ διαμαρτυρία ἀπὸ τὸ τόμα κανενὸς δασκάλου. Κακόμοιροι δασκάλους πὼς σὰς κατάνησε ὁ σχολαστικισμὸς κ' ἡ βρωμοπολιτικὴ! Σὰς ἐξουσιόνομε μὲ τὰ χτήνη καὶ σὲς δὲν ἔχετε οὔτε στόμα οὔτε μιλιά γιὰ νὰ διαμαρτυρηθῆτε. Σὰς πνίγουνε τὸ δικίωμά σας μὲ νόμους ἀντισυνταγματικούς ἀνελεύθερους, καὶ σὲς οὔτε πῆρατε εἶδηση. Μὰ τὴν ἀλήθεια δὲ φαίνεστε ἀξιοκαλύτερης τύχης Ἀλλοιῶτικα ὅλοι σὰν ἕνας ἄθροπος θὰ εἶχατε σηκωθῆ, θὰ τρίξατε τὰ δόντια σας καὶ θὰ βροντοφωνοῦσατε «Ὀχι, ὡς ἐδῶ καὶ μὴ παρέχει. Μὰς ἐταπεινώσατε μὲ τὴ βρωμοπολιτικὴ, μὰς ἐκλουδιάνατε τὸ μυαλὸ μὲ τὸ ἔμωλο πρόγραμμά σας, μὰς κοροϊδεύετε μὲ νόμους δῆθεν ἀποκεντρωτικούς καὶ δῆθεν προοδευτικούς, μὴ θέλετε τώρα νὰ μὰς ἀφαιρέσετε καὶ τὸ δικαίωμα νὰ μιλάμε καὶ νὰ γράφουμε ὅπως θέλουμε.» Καμιά διαμαρτυρία τέτοιαν δὲν ἀκούστηκε ἔως τώρα, κ' οὔτε ὑπάρχει ἔλπιδα καὶ νᾶκο-σθῆ. Οἱ δασκάλους - οἱ περισσότεροι - κοιμῶνται βαθεῖα. Τὸ αἴτημα τῆς ἀλληλεγγύης, πού τόχουνε κ' οἱ τελευταῖοι ἔργατες στὴν Ἑυρώπη, δὲν ἐξυπνήσε μὲτα τους. Ἄν κιντυνεῦνε μὲ τὸ διάταγμα αὐτὸ λίγοι δασκάλους, τεχνίτες τοῦ Λόγου, τί τὸ μέλει τὸ πλῆθος πού ζῆ μὲ τῶνερο νᾶκο-σθῆ τὴ γλώσσα τοῦ Ἐνεσφόντα; Ἄς ξεπαστρευτοῦνε οἱ λίγοι αὐτοὶ ἀντάρτες πού δὲ θέλουνε νὰ ἀκολουθήσουνε τὸ πλῆθος.

Ἀπὸ τοὺς δασκάλους δὲν εἶναι προκοπὴ. Καθένας τους φροντίζει γιὰ τὸν ἐκούτο του κ' οἱ σύλλογοι, πού τώρα τελευταῖα ἀρχίσανε νὰ χιτίζονε, δὲν ἔχουνε ἄλλο σκοπὸ παρὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς δόλιας

Μὰ πάλι μὴν εἶναι μόνον ὄνειρο ἰδέα, φαντασία, παραξενιὰ δική της; Μὴν τάχα ἀναγελῆται ἔτσι ἀνοστο, μὴ χωρκαϊύη ἔτσι σκληρὰ ὁ καθένας μόνος; Ἡ Μαρῶ τὸν ἔπασι. Μὰ ἕνας ἐφεδρὸς ἀνθυπολοχαγός, πού εἶχε κ' ἐκεῖνος λαθεῖ ἕνα φεγγάρι μέρος σὲ παιγνίδι μὲ τὰ ψευτικὰ κίλια του, καθὼς τάλεγα στὴν κούλια, ἔγραψε στὴν Κούλα ἕνα κεινὸν, μεγαλῆτερο καὶ λαχαρότερο καὶ τὸ χωρατὸ συνεχίστηκε σκληρότερα.

Ἀπελπισία, ἀπελπισία.

Δίπλα σὲ πηγὰδι τῆς κούλικας εἶχε σπείρει ἡ Μαρῶ τὴν ἀνοιξὴ ἀνάμεσα στὶς φασουλῆς καὶ μιὰ καλαμποκιά καὶ τὴν πότιζε καθημεριὰ καὶ τὴ σκάλιζε τὸ καλοκαίρι ὅλο. Μὰ ἤρθε ὁ χινόπωρος κ' ἐκείνη πέταξε μονάχα σιὰχια, δίχως νὰ φομώσῃ τὸν καρπὸ τῆς.

«Τὶ παιδεύσαι μ' αὐτὴ, ἀκαρπὴ ἢ ἀκαρπὴ θὰ ξεσταχιάσῃ», τῆς εἶπε ἡ Κούλα, ἐκεῖ πού ἡ Μαρῶ τὴν πότιζε ἕνα βράδυ.

Κ' ἡ Μαρῶ δὲν τὸν ξεχνεῖ, δὲν τῆς τὸν συμπάθει τὸ λόγο. Τὴν ἀγγίξε μὲς τὴν καρδιά, τῆς ξεσγάρισε τὸν πόνο τῆς. Αὐτὴ ἡ ἀκαρπία κοντὰ μὲ τὸ ξεσταχιάσμα πού ὁ καινούριος ὁ καθρέφτης τὸ δείχνει πρὸ ἀνίλεξ, φλογίζει τὴ ψυχὴ διπλά,

καί: τὸ αἶμα, κεντάει τὸ κορμὶ, τρυπάει μὲ λαύρα τριδιπλὴ τὰ σπλάχνα τῆς. Τοῦ κᾶκου βάνει ἡ Μαρῶ τὰ δυνατὰ νὰ μῆ παντοῦ μπροστὰ ἀπ' τὴν Κούλα, νὰ τὴν παραμερίσῃ ἢ τὸ ἐλάχιστο νὰ τὴν ἐλικοτίσῃ. Ὅλα χαμένα. Μιὰ δύναμη ἀφαντὴ κ' ἀνίκητη τὴ σέρνει πρὸς τὴ Φρόσω. Τὸ νιώθει, τὸ βλέπει φινερά καὶ στὴν ἀπελπισία τῆς βάνει διπλὴ τὴ δύναμή της. Ὅσο ὅμως κ' ἂν ἐκίσει τὸ πρὸς φάγι γιὰ τὸ καινούριο βελουδάκι στὰ μαλλιά, τὸν ὕπνο γιὰ τὸν ἄλλο τὸ φιογκὸ μπρὸς σὲ στήθος, τὰ μάτια ἀντίκρια ἀπ' τὸ βελούχι δὲ σέρνονται ἀπ' αὐτὰ, δὲν τὰ πολυπροσεχουν. Τὸ ἴδιο, ἄδικα τὸ ξέκοψε μὴ γιὰ πέντα πὼς ἀπὸ δῶ καὶ πέρα δὲ δίνει τὰ σκαρπίνια τῆς στὴν Παναγιούλα. Ὅταν γυρίζῃ ἀπ' τὸν περίπατο, τὸν ἐραστή, πού κληγάζει ἐκεῖ, τὸν βρίσκει καθισμένον σὲ βελούχι κ' ἡ Κούλα σὲ παράθυρο.

«Χασκομπρίστρα, ἀδιάντροπη...»

Μὰ ὅσα μαλλιά κ' ἂν τῆς μαδάσῃ, τὴν ἄλλη αὐγὴ αὐτὰ εἶναι πάλαι τουρωτὰ, πάλαι κατασκωμένα καὶ τὰ στήθια τῆς φουσκωμένα κύμα. Ἡ Μαρῶ φρενιάζει. Ἄν δὲν ἦταν αὐτὴ ἡ ἀπονη ἀδερφή στὴ μεση, πού τῆ; ἔβγαίνε παντοῦ μπροστὰ μὲ τὰ στολίδια τῆς! Σηκώνεται τὴ νύχτα σιγαλὰ, στὰ

δάχτυλα, γλιστράει πίσω ἀπ' τὴν πόρτα, πού εἶναι κρεμασμένο τὸ φόρεμα τῆς Κούλας, καὶ τὸ ξεσκλαίει μὲ τὰ δόντια τῆς, ἀνοίγει τὸν κομὸ σιγὰ καὶ κλέβει τίς καρδέλες τῆς γιὰ νὰ τίς κάψῃ τὴν αὐγὴ θαμπὰ, βρίσκει τὸν κλωστὴ σὲ σκοτάδι καὶ τῆς τρυπάει τὰ γοβάκια τῆς.

«Ἄς ξεναβῆ ἡ ξεστοῖωτη περίπατο!» γυρνάει ἐκδικημένη ἡ Μαρῶ σὲ στρώμα τῆς.

Μὰ τὸ μπαλκόνι δὲ μπορεῖ νὰ τὴ γκρεμίσῃ, τὰ παραθύρια νὰ τὰ φράξῃ. Τὸ ἄλλο βράδυ ἄδικα τρέχει πάλι ναβρη τὸ λοχία σὲ δρόμο τᾶροπτάμου γυρίζοντας, βλέπει τὸν ἴσκιο του νὰ χάνεται γοργὰ ἀπ' τὴν αὐλόπορτα τῆς κούλικας καὶ τὴν ἄλλη Κυριακὴ νέες καρδέλες πρὸ ἔμωρος ποτίζουσε τὰ στήθια τῆς ἀδερφῆς, ποδήματα καινούρια φορεῖ στὰ πόδια τῆς. Κι ἀναθεῖ ἡ ὄργη περισσότερο κ' ἡ ἀπελπισία θεριεύει. Αὐτὴ ἡ ζωὴ εἶναι κόλληση γιὰ τὴ Μαρῶ. Τὸ σαρκί τῆς ζήλειας σουρνέει τὰ μάγουλα περισσότερο ἀπὸ τὸ ξερὸ ψωμί κ' ἀπ' τὴν ἀγρύπνια.

Μὰ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον ὅλα περνούν καὶ ξεθυμαίνουν, ὅλα χάνονται καὶ σβένουν. Καὶ τὸ σαρκί, πού τρώει τὸ ξύλο, κ' αὐτὸ ψωφάει κ' ἡ ζήλεια, πού βασανίζει μιὰ καρδιά, σβένει κ' ἐκείνη μὲ τὴ

θέσης. Γενικές ιδέες, καινούριο πνεύμα, μὴν περιμένετε.

Μὰ θάφησεν ένας Παναγιωτόπουλος ένα τέτοιο διάταγμα νὰ περάσῃ ἀσυζήτητο; Ἡ ἐξυπνάδα του, ἡ νομιμοφροσύνη του, τὸ φωτισμένο μυαλό του θὰ χωνέψουνε μιὰ τόσο χοντροκομμένη, ἀντισυνταγματική πράξη; Ἡ θὰ τὸν ἰδοῦμε καμιά μέρα νὰ σηκωθῆ φοβερός καὶ μὲ τὴν πύρινη εὐγλωττία του, κρατώντας στὰ χέρια τὸ περίφημο διάταγμα, νὰ ρωτήσῃ ποιὸς ὑπουργὸς ἔβαλε τὴν ὑπογραφή του κάτω σὲ τέτοιο ἐξάμβλωμα, ποιὸς τόλμησε νὰ γίνῃ ἀνώτερος ἀπὸ τὴ Βουλὴ καὶ νὰ νομοθετήσῃ καὶ νὰ ἐπισημοποιήσῃ τὴ γελοία πρόταση τοῦ Καβαλιεράτου ποὺ ἡ Βουλὴ δὲν καταδέχτηκε οὔτε νὰ τὴν ἐσυζητήσῃ; Κι ὅταν θὰ πῆ αὐτὰ ἀπὸ τὸ βήμα ὁ Παναγιωτόπουλος, ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ βρεθῆ καὶ κανένας ἄλλος στὴ Βουλὴ, μὴ πῶ πολλοὶ ὅξω ἀπὸ τὴ Βουλὴ νὰ μᾶς εἰποῦνε τὴ γνώμη τους, ἂν εἶναι σωστό, ἂν εἶναι λογικό, ἂν εἶναι συνταγματικό, ἐπειδὴ εἶχε κανεὶς τὴν ἀτυχίαν νὰ γίνῃ δάσκαλος, νὰ ὑποβιβαστῆ γι' αὐτὸ ὡς ἄθροπος καὶ νὰ στερηθῆ τὸ δικαίωμα ποὺ τοῦ χορηγεῖ ἡ Λογικὴ καὶ τὸ Σύνταγμα νὰ μιλήσῃ ἢ νὰ γράψῃ τὰ φιλολογικὰ του ἔργα στὴ γλώσσα τοῦ πατέρου του καὶ τῆς μητέρας του.

ΤΣΟΥΝΗΣ ΚΛΑΔΑΣ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἡ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΗΣ ΓΑΤΑΣ

ΜΕ ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

(Τῶν ἀδερφῶν Grimm)

Μιὰ γάτα εἶχε γνωριστῆ μ' ἓνα ποντίκι καὶ ὅλο τοῦ μιλοῦσε γιὰ τὴ μεγάλη ἀγάπη καὶ φιλίαν ποὺ τοῦ εἶχε, τόσο ποὺ τὸ ποντίκι ἐπιτέλους ἔστρεψε νὰ κάθονται μαζί. σ' ἓνα σπίτι καὶ νάχουνε μαζί τὸ νοικοκυριό. «Πρέπει ὅμως νὰ φροντίσουμε ἀπὸ τώρα γιὰ τὸ χειμῶνα, ἀλλίως θὰ μᾶς πλακώσῃ ἡ πείνα», εἶπε ἡ γάτα, «κ' ἐσύ, ποντικί, δὲν μπορεῖς νὰ πηγαίνῃς ὅπου θέλεις, γιατί θὰ σὲ πιάσουνε μὲ τὸ δόκνον». Τὸ ποντίκι δέχτηκε τὴν καλὴν αὐτῆ συμβουλὴ, καὶ ἀγόρασαν ἓνα τσουκαλάκι μὲ ζύγγι. Δὲν ἤξεραν ὅμως ποῦ νὰ τὸ βάλουνε ἐπιτέλους ὑστερ' ἀπὸ πολλὰς σκέψεις εἶπε ἡ γάτα: «Δὲν ξέρω καλύτερο μέρος γιὰ νὰ τὸ βάλουμε παρὰ

τὴν ἐκκλησιά· ἀπὸ κεῖ δὲν τολμᾷ κανένας νὰ κλέψῃ τίποτε· θὰ τὸ βάλουμε κάτω ἀπὸ τὴν ἀγία τράπεζαν, καὶ νὰ τὸ γγίζουμε μονάχα ὅταν ἔχουμε ἀνάγκη». Τὸ κουβάλησαν λοιπὸν τὸ τσουκαλάκι ἐκεῖ, ἀλλὰ ὑστερὰ ἀπὸ λίγον καιρὸ τὸ λαχτάρησε ἡ γάτα καὶ εἶπε στὸ ποντίκι: «Ἐξέρεις, ποντικί, εἶμαι καλεσμένη ἀπ' τὴν ξαδέρφη μου σὲ βαφτίσια· αὐτὴ ἔκανε ἓνα ἀγοράκι, ἄσπρο μὲ καπτανεὶς γραμίτσες, καὶ θέλουνε νὰ μὲ κάνουνε νουνά. Ἄσε με σήμερὰ νὰ βγῶ καὶ φρόντισε σὺ μονάχο γιὰ τὸ σπίτι». «Καλὰ», ἀποκρίθηκε τὸ ποντίκι, «ἀίντε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ· ἂ φῆ; κἀνὶ καλό, θυμητοῦ κἀ μίνα· ἀπὸ τὸ γλυκὸ κόκκινο κρασί, ποὺ δίνουσε στὴ λεχῶνα, ἦθελα κ' ἐγὼ λιγουλάκι».

Ὅλα αὐτὰ ὅμως εἶτανε ψέματα, ἡ γάτα δὲν εἶχε ξαδέρφη καὶ δὲν τὴν εἶχε καλέσει σὲ βαφτίσια. Πῆγε ἀπὸ τὸν πῶ σύντομο δρόμο στὴν ἐκκλησιά, ζύγισε κρυφὰ κρυφὰ τὸ τσουκαλάκι μὲ τὸ ζύγγι, ἄρχισε νὰ γλείφῃ, καὶ ἔφαγε τὴν παχειὰ πίτσα ποὺ εἶτανε ἀπάνου ἀπάνου. Ἐπειτα ἔκανε ἓναν περίπατο στὰ κεραμίδια, γύρεψε μιὰ καλὴ θεοσῦλα, ἐκπλώθηκε στὸν ἥλιο καὶ σκούπιζε τὸ μoustάκι της, ὅσες φορές θυμότανε τὸ τσουκαλάκι μὲ τὸ ζύγγι. Ὅταν βράδισε, γύρισε πίσω στὸ σπίτι. «Καλῶς τηρε», εἶπε τὸ ποντίκι, «πῶς τὰ πέρασες;» «Ἔτσι κ' ἔτσι», ἀποκρίθηκε ἡ γάτα. «Τὶ ὄνομα τοῦδωκαν τοῦ παιδιοῦ;» ρώτησε τὸ ποντίκι. «Πετσοβγάλη», εἶπε ἡ γάτα ἀδιάφορα. «Πετσοβγάλη», φώναξε τὸ ποντίκι, ἀτὶ περιεργὸ ὄνομα εἶναι αὐτό, τὸ συνηθίζουσε αὐτὸ στὴ φαμελιά σας;» «Καὶ τί μ' αὐτὸ;» εἶπε ἡ γάτα, «δὲν εἶναι χειρότερο ἀπὸ τὸ ψιχουλοβγάλη», ὅπως λένε τοὺς ἀναδεξιμοὺς σου».

Ὑστερὰ ἀπὸ λίγον καιρὸ εἶχε ἡ γάτα πάλι ἐρεξὴ διαλομένη καὶ εἶπε στὸ ποντίκι: «Σὲ παρακαλῶ πολὺ νὰ μοῦ κάνῃς τὴ χάρη καὶ νὰ φροντίσῃς πάλι μόνο σου γιὰ τὸ σπίτι· πάλι μὲ ἔχουνε καλέσει γιὰ κάποια βαφτίσια· τὸ παιδί ἔχει μιὰν ἀπρη γραμμὴ γύρω στὸ λαιμό. Ἄσε με νὰ βγῶ γιατί δὲν μπορῶ νὰ τὰ νηθῶ τὸ κάλεσμα». Τὸ καλὸ ποντίκι τὸ δέχτηκε, ἡ γάτα ὅμως πῆγε πίσω ἀπὸ τὰ τειχιά τῆς πόλης στὴν ἐκκλησιὰ καὶ ἔφαγε τὸ μισὸ ζύγγι. «Τὸ καλύτερο φαγὶ εἶναι αὐτό», εἶπε, ἀπὸ τὸ τρώει κανένας μόνος του», καὶ εἶτανε πολὺ εὐχαριστημένη μὲ τὴ δουλειὰ της. Ὅταν γύρισε σπῆτι, τὴ ρώτησε τὸ ποντίκι: «Τὶ ὄνομα πῆρε τὸ παιδί;» «Μισοβγάλη», ἀποκρίθηκε ἡ γάτα «Μι-

σοβγάλη! τί μοῦ λῆς!» ἔλεγε τὸ ποντίκι, «τὸ τοιο ὄνομα δὲν ἔκουσα ποτέ μου· βάζω στοίχημα πῶς τὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν τὸ ἔχει τὸ καλαντάρι».

Σὲ λίγο πάλι τῆς γάτας ἔτρεχαν τὰ σάλια γιὰ τὸ ζύγγι. «Γιὰ νὰ εἶναι δια σὲ τάξη, πρέπει νὰ φτάσουμε τὰ τρία», εἶπε στὸ ποντίκι, «καὶ πάλι μὲ καλοῦνε σὲ βαφτίσια· τὸ παιδί εἶναι ἡδωμαιο καὶ ἔχει μονάχα τὰ πόδια ἄσπρα, σὲ ὅλο τὸ ἄλλο κορμί δὲν ἔχει καμμιὰ ἄσπρη τρίχα, τέτοιο θαῦμα γίνεται κάθε δύο τρία χρόνια μονάχα μιὰ φορά· πιστεύω πῶς θὰ μ' ἀφήσῃς νὰ βγῶ». «Πετσοβγάλη», μισοβγάλης», ἀποκρίθηκε τὸ ποντίκι, ἀτὶ περιεργὰ ὀνόματα ποὺ εἶναι αὐτὰ, μοῦ φέρουνε μεγάλη συλλοή». «Σὲ κάνουνε πολὺ συλλογιμένο», εἶπε ἡ γάτα, «ἐπειδὴ ὅλο κάθεται στὸ σπίτι μὲ τὸ σταχτερό σου σουρτουκό καὶ τὴ μεγάλη σου κοτοῖα, χάρφεις μίγες καὶ δὲ βγαίνεις καμιά φορά τὴ μέρα».

Τὸ ποντίκι συγύρισε τὸ σπίτι, ἀπὸ ἡ γάτα ποὺ ἔφαγε ὅλο τὸ ζύγγι ἀπὸ τὸ τσουκαλάκι, εἶχε φύγει. «Ὅταν ἔχει φαῖ κανένας δια, τότε μπορεῖ πῶς νὰ συχάσῃ», εἶπε μέσα της κ' ἔφτασε τὴ νύχτα μὲ πρησμένη κοιλιά στὸ σπίτι. Τὸ ποντίκι ρώτησε ἀμέσως γιὰ τὸ ὄνομα ποὺ βγάλανε στὸ τρίτο παιδί. «Θαρρῶ πῶς δὲ θὰ σοῦ ἀρέσει οὔτε αὐτό», εἶπε ἡ γάτα, «τὸ λένε Ὀλοβγάλη». «Ὀλοβγάλη!» φώναξε τὸ ποντίκι, «δὲν τὸ εἶδα ἀκόμα τυπωμένο τέτοιο ὄνομα. Ὀλοβγάλης! τί θέλει νὰ πῆ τοῦτο;» Κούνησε τὸ κεφάλι, ἐκπλώθηκε κάτω καὶ ἀποκοιμήθηκε.

Ἀπὸ τότε κανένας πῶς δὲν καλεσε τὴ γάτα σὲ βαφτίσια. Ὅταν ἦρθε ὁ χειμῶνας καὶ δὲν εὕρισκε κανένας τίποτε ὅξω νὰ φάῃ, θυμῆθηκε τὸ ποντίκι τὸ ζύγγι καὶ εἶπε: «Ἔλα, γάτα, νὰ πάμε στὸ τσουκαλάκι μας μὲ τὸ ζύγγι ποὺ ἔχουμε φυλάξει, τώρα θὰ μᾶς ἀρέσει πολὺ». «Ναί», ἀπάντησε ἡ γάτα, «βγάλε τὴ γλωσσίτσα σου ὅξω ἀπὸ τὸ παρὰθυρο, καὶ τὸ ἰδίον εἶναι». Ἐκίνησαν λοιπὸν, καὶ ὅταν ἔφτασαν, εἶτανε τὸ τσουκαλάκι ἀκόμα στὴ θέση του; μὰ ἀδειανό. «Ἄλλοιμον», εἶπε τὸ ποντίκι, «τώρα καταλαβὲ τί τρέχει, τώρα τὸ νιώθω πῶς τί καλὴ φιλενάδα ποὺ εἶσαι! Τὰ ἔφαγες δια ὅταν πῆγαίνες στὰ βαφτίσια· πρῶτα ἔβγαλες τὸ πιτσι-πετσοβγάλης, ἔπειτα τὸ μισὸ-μισοβγάλης, κ' ὑστερὰ...» «Σώπα», φώναξε ἡ γάτα, «μὴν πείς λέξη καὶ σ' ἔφαγα κ' ἴλλο...», μόλις τοῦ ἔφυγε τοῦ ποντικιοῦ ἡ λέξη αὐτή, πῆρε ἡ γάτα μιὰ μεγάλη φόρα, ἴσπασε καὶ τόχαψε... — Βλέπεις, αὐτὰ ἔχει ὁ κόσμος

Μετάρρ. A. STEINMETZ

νιώτη. Ἡ ζήλια τῆς Μαριῶς ἦταν τὰ κελεσιμένο ψυχομαχητὸ τῆς νιώτης τῆ. Δίχως πόνου δὲ χωρίζεται ἀπ' αὐτὴ ἄθροπος στὸν κόσμο. Μὰ καὶ στέν πόνου πάλι κανένας συνηθίζει, ὡς ποὺ τὸν ξεχνᾷ σιγὰ σιγὰ καὶ αὐτὸν μὲ τὸν καιρὸ. Κ' ἡ Μαριῶ σιγὰ σιγὰ τὰ ξέχασε δια δίχως νὰ τὸ νιώτῃ καὶ μ' ὑπομονὴ βουδὴ ὑποταχτικὴ στὴ μοῖρα, κυλάει πῶς σχεδὸν ἀδιάφορα τὴν κατῆφορο ποὺ φέρνει πρὸς τὴ Φρόσω, πρὸς τὴ χάρὰ ἀπὸ τὴ χάρὰ τῶν ἄλλων μόνου, πρὸς τὴν παρηγορὰ ἀπ' τὸ σῶν μόνου, πρὸς τὴν ἐλπίδα σωτηρίας μόνου ἀπὸ τὸν ἀδερφόν. Ὁ δρόμος, ἡ ἀκροποταμιά, τὸ παραθύρι μόνου πῶς μὴ νάχῃ γιὰ τὴν Κούλα. Ἡ Μαριῶ τὰρ μοιράζεται τὴν ἔγνιν μὲ τὴ Φρόσω, ψαχνεὶ καὶ αὐτὴ νὰ βρῆ ποῖα νύφη ἔδῳ στὸν τόπο ταιριάζει πῶς καλὰ στὸ μέλλοντα ἀξίωματικό.

Αὐτὸ εἶναι τὸ νέο ὄνειρο τῆς Κούλας κ' ἡ βία στικὴ φροντίδα τῶν ἀφανῶν τοῦ Θάμου Κρακιά. Σ' αὐτό, ἐνοεῖται, δὲν ζετάζεται τόσο ἡ γενιά, ὅσο ἡ προῖκα· τὰ μετρητὰ τῆς μιάς, τὰ χωράφια τῆς ἄλλης. Χρυσάφια, χαλιὰ καὶ ρουχισμὸ ἔχουν ὅλες. Τὰ τελευταῖα τὰ ξέρε καὶ μπορεῖ νὰ τὰ ἔχτιμήσῃ ἡ Κούλα καλλίτερα ἀπὸ τὸν καθέναν τὸ ράψιμό τους καὶ τὸ ὕψωμα πέρασε τὸ περισσότερο

ἀπ' τὰ χέρια της καὶ δια ἔγιναν μὲ τὴ στοργὴ καὶ τὴν ἐλπίδα πῶς μιὰ αἶρα θὰ ξαναγυρίσουνε σ' αὐτὴ, θὰ τὴ στολίσουν καὶ θὰ γένουν κτήμα της. «Θὰ τὸ ἰδῆτε, θὰ τὸ ἰδῆτε», λέει ἡ Μαριῶ, τὰ νύκταντῆ σὲ κάποια ἀμφιβολία, ποὺ βλέπει στὸ χαμόγελο τῆς γειτονιάς, καὶ σκυβεὶ ἰσχυρότερη στὸ ράψιμό της. «Καὶ σὺ, βλοσημένο» ψιθυρίζει μόνου ἡ Φρόσω, ὅταν, μὲ τὸ ξεχασμα στὸς γλυκοὺς συλλογισμοὺς της, μπερδεύεται τὸ διάσμα της στὸν ἀργαλιό. Ποῖος κοτᾷ νὰ καταρροστῆ ἐκεῖνο ποὺ προσιμένει νὰ τοῦ φέρι τὴν εὐτυχία; Κ' ἡ εὐτυχία ἔχει ἀνοίξει τὰ φτερά της καὶ πετάει πρὸς τὴν Κούλα, ὅλο καὶ σιμότερα μὲ κάθε μέρκα ποὺ περνᾷ. Ὅλα τὰ πλουσιοκόριτσα στὴν πόλη κοντὰ στὸν ποταμὸ καρτερὰν τὸ μέλλοντα ἀξίωματικό τῆς Κούλας. Ἡ δημοσχοπούλα μὲ τὰ πολλὰ τὰ χτήματα, ποὺ τοὺς ἔκανε ὡς τὰ τῶρα τὸ μεγάλο, τὶς προάλλες, ποὺ εἶδε τὴν Κούλα στὴν ἀλλόπορτα, σταθικὴ καὶ τὴ γλυκοχρητέτση, ἡ Χρηττίνα τοῦ Κατκπόδη κίνησε κ' ἦρθε μοναχὴ της νὰ ἰδῆ τὰχα ἂν ἡ Φρόσω ἔρριξε στὸν ἀργαλιό τὶς μπακτινές της, μιὰ τρίτη ρώτησε τὴ Μαριῶ, ποὺ τὴν ἀπάντησε στὸ δρόμο, τί μαθίνου ἀπ' τὸ Γεσίλα, ἡ μάννα τῆς ἄλλης νῆς, ἐκεῖ ποὺ γύριζε μὲ τὴ Φρόσω ἀπ' τὸ λειψάνου

διχφένεται νὰ μάθῃ πότε βγαίνει ὁ ἀδερφός ἀπ' τὸ σκυλιό, κ' ἡ μεγάλη ἡ Ζωριπούλα ρώτησε κιόλα τὴ Μαριῶ προχτῆ: σὲ ποῖο σῶμα θὰ βγῆ. Κι ἔμαξε κοῦσε στὸ κεζικὸ ἀστράφην τὰ μάτια της. «Ἄν ἤθελε στὸ οικονομικό, θανάχε τώρα δύο χρόνια ἔξω-μακτῶς», βιάστηκε νὰ τὴ βεβαιώσῃ ἡ Μαριῶ. Μὰ «ὁ γυιὸς τοῦ Κρακιά δὲν πῆγε στὸ στρατό γιὰ τὸ ψωμί, οὔτε πῆγε νὰ κσεμάτῃ τὸ σπαθὶ γιὰ τὴ φιλογοῦρα μοναχά». Ἡ κόρη διπλοευχαρίστησε κ' ἡ Μαριῶ τὸ διηγείται μὲ θρίαμβο στὶς ἀδελφές. Ὅλες στὴν πόλη λαχτάρᾷν νὰ πιάτουν πάλι σκέσεις μὲ τὴν Κούλα, τῶρα ποὺ σιγουρευτήκαν γιὰ τὸ γαλόνι ποὺ θάρη σ' αὐτὴ. Ὅλες καρτερᾷν καὶ ποῦ εἶστε, ποῦ εἶστε νὰν τὸ ἰδοῦνε κιόλα νὰ γυαλίξῃ!

Κι ὁ ἀδερφός, ποὺ τὰ μαθαίνει, θρέφει ὀλοένα τὸ μoustακι του καὶ τεντῶνει καὶ κορδόνι τὸ λιγερὸ του μποῖ, ὅσο ὁ κειρὸς ζυγόνει. Πῶς νὰ παρῆ ὄν μονάχα τὰ χρυσάφια καὶ τὰ σιδερικά, ποὺ χρειάζονται μαζί μὲ τὰ μoustακια καὶ τὸ μποῖ. Αὐτὸ σκοτίζει τώρα καὶ μελαγχολεῖ τὴν Κούλα. Πῶς περῆσαν ἓνας Θεός κ' ἡ Παναγιούλα τὸ γνωρίζουν. Κοντὰ σ' αὐτὰ ἦρθε σὲ βοήθεια καὶ τὸν ἐπᾶντεχο. Ἦνας σεισμὸς γερὸς τράνταξε καὶ σκλάτισε τὴν